Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**
Директор Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

"27" серпня 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

# УКРАЇНА В СИСТЕМІ СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)

спеціалізація С1.02 Міжнародні економічні відносини

освітня програма «Міжнародні економічні відносини»

вид дисципліни обов'язкова

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
27 серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та логістики, заступник директора ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Григорова-Беренда Лариса Іванівна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики
Протокол № 1 від 26 серпня 2026 року

Завідувач кафедри

Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Владислав ГОНЧАРЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Протокол № 1 від 27 серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії

Ганна ПАНАСЕНКО

## ВСТУП

Програма навчальної дисципліни **«Україна в системі світогосподарських зв'язків»** складена відповідно до освітньо-професійної програми

«Міжнародні економічні відносини»

підготовки магістрів

за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)

спеціалізація С1.02 Міжнародні економічні відносини

## 1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Визначення економічного потенціалу України, умов і шляхів інтегрування економіки країни у світове господарство, участі в регіональному співробітництві, інтеграційних процесах; формування системи теоретичних знань і набуття практичних навичок у сфері міжнародної економічної діяльності та її регулятивного забезпечення

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- ✓ вивчення теоретичних основ особливостей та завдань міжнародної економічної діяльності країни в тому числі її регулювання;
- ✓ визначення особливостей геополітичного положення України;
- ✓ надання оцінки економічного (в т.ч. природно-ресурсного, промислового, рекреаційного тощо) потенціалу та його ролі в здійсненні світогосподарських зв'язків;
- ✓ оцінка рівня кваліфікації та інтелектуального потенціалу трудових ресурсів;
- ✓ надання оцінки промислового потенціалу країни з аналізом діяльності окремих галузей на світових ринках;
- ✓ оцінка потенційних можливостей агропромислового комплексу України;
- ✓ оцінка транспортної складової в інтеграції України до системи світового господарства в т.ч участі її в діяльності міжнародних транспортних коридорів;
- ✓ оцінка рівня розвитку та перспектив розширення зовнішньоторговельних, інвестиційних, виробничих, туристичних, фінансових зв'язків України, участі у міжнародній трудовій міграції, у регіональних інтеграційних утвореннях,
- ✓ оцінка співпраці України з міжнародними організаціями.

1.3. Кількість кредитів 3

1.4. Загальна кількість годин* 90

| 1.5. Характеристика навчальної дисципліни | |
|---|---|
| Обов'язкова | |
| Денна форма навчання | Заочна (дистанційна) форма навчання |
| Рік підготовки | |
| 2-й | 2-й |
| Семестр | |
| 3-й | 3-й |
| Лекції | |
| 11 год. | 6 год. |
| Практичні, семінарські заняття | |
| 22 год. | 2 год. |
| Лабораторні заняття | |
| год. | год. |
| Самостійна робота | |
| 57 год. | 82 год. |
| в т.ч. Індивідуальні завдання | |
| 15 год. | |

* у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дисципліна
**ЗК 2(1).** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4(1). Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК 3(2). Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
СК 3(1). Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.
СК 4(1). Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.
СК 6(1). Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.
СК 7(1). Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.
СК 8(1). Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.
ФК 1(2). Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.
ФК 7(2). Здатність аналізувати й оцінювати геоекономічні стратегії країн з позиції національних економічних інтересів.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дисципліна
ПРН 7(1). Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.
ПРН 10(1). Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.
ПРН 3(2). Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.
ПРН 6(2). Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.
ПРН 12(2). Визначати геоекономічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахуванням національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів.
ПРН 13(2). Ідентифікувати зміни кон'юнктури ринків під дією невизначених факторів, здійснювати їх компаративний аналіз, критично оцінювати наслідки продукованих ідей та прийнятих рішень з метою прогнозування тенденції розвитку глобальних ринків.

1.8. Пререквізити: вивчення навчальних дисциплін «Економічні аспекти міжнародної безпеки», «Мегатренди міжнародних економічних відносин», «Кон'юнктура світових ринків», «Методологія дослідження міжнародних економічних процесів».

## 2. Тематичний план навчальної дисципліни

**Розділ 1. Фактори участі України у світогосподарських зв'язках. Основні види міжнародної економічної діяльності України**
*Тема 1. Сучасні умови та фактори участі України у світогосподарських зв'язках. Історія розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України.*

Основні умови та чинники розвитку зовнішньоекономічної діяльності країни. Коефіцієнт просторового ресурсу; природно-ресурсний потенціал, експортні можливості певних видів сировини. Інтелектуальний та науково-технічний потенціал країни. Досягнення окремих галузей і виробництв, потенціал агропромислового комплексу, транспортна система. Значення формування транспортно-складських центрів, прикордонних переходів транспортних вузлів, що виконують міжнародні функції.

Особливості геополітичного, економічно-географічного положення та їх вплив на економічні та політичні відносини країни, формування господарчої структури і можливості інтеграції до світового господарство. Загальна та покомпомпонентна характеристика природно-ресурсного потенціалу країни. Його значення в формуванні господарської структури окремих регіонів України. Структура господарства країни. Сучасні соціально-економічні особливості розвитку. Напад росії на Україну, економіка в умовах війни. Рівень розвитку промисловості, сільського господарства, транспорту. Галузі промисловості та сільського господарства, які визначають положення України в міжнародному поділі праці. Транспортна спеціалізація. Рекреаційні райони України: умови та терміни повоєнного відновлення. Рівень розвитку соціальної сфери. Умови та можливості повоєнного відновлення та розвитку країни.

Регулювання зовнішньоекономічної діяльності: види, завдання, інструменти, органи та їх компетенції.

України в загальноєвропейських інтеграційних процесах, участь в регіональному співробітництві.

*Тема 2. Зовнішня торгівля України: стан та перспективи.*

Торгівля товарами в системі міжнародної економічної діяльності країни. Україна та міжнародні інститути регулювання торгівлі. Факторні передумови міжнародної торгівлі України. Геостратегічна специфіка національної участі в міжнародній торгівлі. Державне регулювання зовнішньої торгівлі. Загальний зовнішньоторговельний обіг та його сальдо. Особливості динаміки зовнішньоторговельного обігу з групами країн і окремими країнами. Особливості торгівлі з розвиненими країнами і країнами, що розвиваються.

Структура зовнішньої торгівлі України. Коефіцієнт варіації експорту і імпорту за регіонами України..

Інкотермс — інструмент міжнародної торгівлі Класифікація умов Інкотермс 2020. Вибір транспорту міжнародних перевезень згідно з умовами Інкотермс -2020.

Експорт-імпорт послуг України: компонентна та географічна структура. Значення міжнародних транспортних коридорів (МТК) для інтегрування України до світової господарської системи. Головні партнери країни з зовнішньоторговельних операцій послугами.

Туризм як один з важливих видів зовнішньоекономічних зв'язків України. Основні показники обміну туристами між Україною та іншими країнами світу. Сучасні і потенціальні можливості міжнародних туристичних послуг України. Головні рекреаційні регіони України та їх економічне використання.

*Тема 3. Участь України у світових інвестиційних зв'язках.*

Регулювання іноземного інвестування в Україні. Стан інвестиційної діяльності України. Негативні чинники що зумовлюють недостатні обсяги інвестицій до України. Найбільш привабливі для іноземного інвестора галузі промисловості України. Головні інвестори України. Найбільш привабливі регіони для іноземних інвестицій. Динаміка іноземного інвестування за останні роки. Інвестиції з України в економіці країн світу.

## Розділ 2. Міграційні, фінансові, виробничі, інтеграційні зв'язки України. Україна та міжнародні організації.

*Тема 4. Трудова міграція України.*

Поняття міжнародної міграції робочої сили. Класифікація складових, факторів і видів міжнародної міграції. Аналіз наслідків міграції на ринку праці.

Чисельність та розміщення населення по території країни; регіони з найбільшою кількістю населення. Міське та сільське населення. Національний склад. Українська діаспора.

Оцінка трудових ресурсів України. Рівень освіти і інтелектуальний потенціал трудових ресурсів; його вплив на розвиток наукомістких та високотехнологічних виробництв. Міграційна рухомість населення України та її окремих регіонів. Нелегальна міграція. Вплив війни на стан трудової міграції

*Тема 5. Участь України в міжнародних валютно-фінансових операціях.*

Відкрита економіка України в системі міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин. Зовнішня заборгованість України.

*Тема 6. Міжнародне виробниче кооперування та Україна.*

Поняття кооперування виробництва. Форми та сучасні особливості міжнародного кооперування виробництва. Практичні завдання міжнародної кооперації сьогодення.

*Тема 7. Науково-технічні зв'язки України.*

Міжнародний рух технології: предмет і сучасні тенденції. Інформатизація як визначальний фактор моделі міжнародного співробітництва. Стандартизація як фактор та умова міжнародного співробітництва.

*Тема 8. Зовнішні зв'язки України з окремими країнами та регіонами світу .*

Зовнішня торгівля з країнами Європи. Основні торгівельні партнери. Німеччина як основний партнер України в Європі. Торгівельні відносини з Туреччиною. Торговельно-економічні відносини з Грецією. Торгові відносини з країнами Східної Європи. Зовнішньоекономічні відносини з країнами Балтії.

Торгово-економічні відносини з країнами Азії. Китай як основний торговий партнер цього регіону; динаміка експортно-імпортних операцій. Зростання експортно-імпортних операцій з Індією. Види економічного співробітництва з Ізраїлем. Чинники та перспективи розвитку зовнішньоекономічних зв'язків з країнами Перської затоки.

Торгово-економічні відносини з країнами Америки. Товарообіг та інші види економічних відносин з США, Канадою, Аргентиною.

Головні торгові партнери на Африканському континенті. Єгипет як торговий партнер України. Експортно-імпортні операції з Ліберією, Гвінеєю, Марокко.

Зовнішньоекономічні відносини з іншими країнами, їх динаміка.

*Тема 9. Україна у світових інтеграційних процесах. Україна та міжнародні економічні організації.*

Україна та ЄС. Україна – СОТ: динаміка відносин. Україна – МВФ. Співробітництво України та Світового банку. Україна – НАТО. Україна та Інтерпол. Україна та Всесвітня митна організація.

*Тема 10. Основні проблеми та завдання зовнішньоекономічної діяльності України.*

Виклики війни. Основні засади формування й функціонування відкритої економіки. Головні завдання зовнішньоекономічної діяльності країни.

## 3. Структура навчальної дисципліни

| Назви розділів | Кількість годин | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | денна форма | | | | | | заочна форма | | | | | |
| | усього | у тому числі | | | | | усього | у тому числі | | | | |
| | | л | п | лаб. | інд. | с. р. | | л | п | лаб. | інд. | с. р. |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 |
| **Розділ 1.** Фактори участі України у світогосподарських зв'язках. Основні види міжнародної економічної діяльності України | | | | | | | | | | | | |
| Разом за розділом 1 | 39 | 7 | 14 | | | 18 | 38 | 4 | 2 | | | 32 |
| **Розділ 2.** Міграційні, фінансові, виробничі, інтеграційні зв'язки України. Україна та міжнародні організації. | | | | | | | | | | | | |
| Разом за розділом 2 | 36 | 4 | 8 | | | 24 | 37 | 2 | | | | 35 |
| Індивідуальне завдання – семестрова контрольна робота | 15 | | | | | 15 | 15 | | | | | 15 |
| ***Усього годин*** | **90** | **11** | **22** | | | **57** | **90** | **6** | **2** | | | **82** |

## 4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

| *№ з/п* | *Назва теми* | *К-ть годин* |
|---|---|---|
| 1. | ***Сучасні умови та фактори здійснення ЗЕД України.*** *Охарактеризувати основні умови та чинники розвитку зовнішньоекономічної діяльності України: геополітичне положення, економічний, освітній, трудовий, науково-технічний потенціал тощо* | 4 |
| 2. | ***Структура та особливості зовнішньої торгівлі України товарами.*** *Проаналізувати динаміку зовнішньої торгівлі України товарами з регіонами світу, виявити зміни та тенденції, побудувати прогноз. Скласти аналітичну записку до отриманих результатів* | 4 |
| 3. | ***Структура та особливості зовнішньої торгівлі України послугами.*** *Проаналізувати динаміку зовнішньої торгівлі України послугами з регіонами світу, виявити зміни та тенденції, побудувати прогноз. Скласти аналітичну записку до отриманих результатів* | 4 |
| 4. | ***Інвестиційні зв'язки України.*** *Проаналізувати динаміку інвестиційних зв'язків України з країнами світу, виявити зміни та тенденції, побудувати прогноз. Зробити аналітичну записку до отриманих результатів* | 4 |
| 5. | ***Трудова міграція України.*** *Проаналізувати динаміку трудових міграційних зв'язків України з країнами світу, виявити зміни та тенденції, побудувати прогноз. Зробити аналітичну записку до отриманих результатів* | 2 |
| 6. | ***Україна у світових інтеграційних процесах. Україна та міжнародні економічні організації****. Здійснити аналіз реалізації євроінтеграційного вектору, визначити сучасні виклики та шляхи їх подолання. Оцінити ефективність співпраці країни з міжнародними економічними організаціями* | 4 |
| | **Разом** | **22** |

## 5. Завдання для самостійної робота

| *№ з/п* | *Види, зміст самостійної роботи* | *К-ть годин* | |
|---|---|---|---|
| | | *денна* | *заочна* |
| 1. | Історія розвитку ЗЕД України.<br>Самостійне опрацювання інформації за темами: Особливості зовнішньоекономічної діяльності України в складі колишнього Союзу. Особливості розвитку зовнішньоекономічних зв'язків за 35 років незалежності. Значення участі України у регіональному співробітництві | 2 | 6 |
| 2. | Сучасні умови та фактори здійснення ЗЕД України.<br>Підготовка до практичного та/або семінарського заняття для визначення та характеристики і аналізу основних умов та чинників розвитку зовнішньоекономічної діяльності України: геополітичне положення, економічний, освітній, трудовий, науково-технічний потенціал тощо. Ознайомлення з різними обґрунтованими точками зору провідних вітчизняних та іноземних економістів-аналітиків, представників міжнародних організацій, політичних діячів. Формування особистої обґрунтованої точки зору щодо сучасних умов здійснення ЗЕД. | 4 | 8 |
| 3. | Структура та особливості зовнішньої торгівлі України товарами.<br>Аналіз побудованих графіків, діаграм, прогнозів. Ознайомлення з різними обґрунтованими точками зору провідних вітчизняних та іноземних економістів-аналітиків, представників міжнародних організацій. Формування особистої обґрунтованої точки зору щодо перспектив розширення обсягів та диверсифікації структури зовнішньої торгівлі України товарами. | 4 | 6 |
| 4. | Структура та особливості зовнішньої торгівлі України послугами.<br>Аналіз побудованих графіків, діаграм, прогнозів. Ознайомлення з різними обґрунтованими точками зору провідних вітчизняних та іноземних економістів-аналітиків, представників міжнародних організацій. | 4 | 6 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | Формування особистої обґрунтованої точки зору щодо перспектив розширення обсягів та диверсифікації структури зовнішньої торгівлі України послугами. | | |
| 5. | Інвестиційні зв'язки України.<br>Аналіз побудованих графіків, діаграм, прогнозів. Ознайомлення з різними обґрунтованими точками зору провідних вітчизняних та іноземних економістів-аналітиків, представників міжнародних організацій. Формування особистої обґрунтованої точки зору щодо перспектив розширення інвестиційного співробітництва України. | 4 | 6 |
| 6. | Трудова міграція України.<br>Аналіз побудованих графіків, діаграм, прогнозів. Ознайомлення з різними обґрунтованими точками зору провідних вітчизняних та іноземних економістів-аналітиків, представників міжнародних організацій. | 4 | 6 |
| 7. | Міжнародні валютно-фінансові операції України.<br>Підготовка до семінарського та/або практичного заняття задля підготовки та обговорення динаміки фінансових зв'язків України, характеристики економічні відносини між Україною та МВФ, групою Світового банку. Формування особистої обґрунтованої точки зору щодо перспектив зовнішнього боргу. | 4 | 6 |
| 8. | Міжнародне виробниче кооперування, науково-технічні зв'язки України.<br>Збір фактичного матеріалу та аналітичних оглядів за темою. | 4 | 6 |
| 9. | Україна у світових інтеграційних процесах.<br>Підготовка до обговорення: опрацювання наукових публікацій за темою. | 4 | 6 |
| 10. | Зовнішньоекономічні зв'язки України з окремими країнами та регіонами світу<br>Збір фактичних матеріалів та опрацювання тематичних наукових статей | 4 | 7 |
| 11. | Основні проблеми та завдання зовнішньоекономічної діяльності України<br>Ознайомлення з різними обґрунтованими точками зору провідних вітчизняних та іноземних економістів-аналітиків, представників міжнародних організацій, політичних діячів. Формування особистої обґрунтованої точки зору щодо викликів війни, проблем, шляхів їх подолання, визначення перспектив ЗЕД України. | 4 | 4 |
| 12. | Підготовка індивідуального завдання – семестрової контрольної роботи | 15 | 15 |
| | **Разом** | **57** | **82** |

## 6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання (семестрова контрольна робота) з дисципліни «Україна в системі світогосподарських зв'язків» виконується за наступними темами:

1. Експортний потенціал галузі _____ економіки України
2. Експортний потенціал _____ області України

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА СТРУКТУРИ індивідуального завдання (семестрової контрольної роботи) з дисципліни «Україна в системі світогосподарських зв'язків» (***детальні вимоги містяться у відповідному дистанційному курсі)***

Кожна робота повинна містити:

1. Титульна сторінка
2. Зміст
3. Основна частина
4. Висновки
5. Список використаних джерел (не менше 15)

Загальний обсяг роботи – до 12 сторінок.

## 7. Методи навчання

Під час вивчення навчальної дисципліни застосовуються наступні методи навчання: лекція, як правило, у поєднанні з наочною демонстрацією (презентація), дискусії, пояснення, практичні завдання/кейси, робота з науковою літературою, консультування, самостійна робота в тому числі в дистанційному курсі.

## 8. Методи контролю

Під час вивчення навчальної дисципліни «Україна в системі світогосподарських зв'язків» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів студентів під час обговорення питань на семінарських заняттях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховуються під час визначення підсумкової оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння розділів (проміжний контроль) – на практичних та семінарських заняттях та виконанням індивідуальної семестрової роботи.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- розв'язування задач;
- виконання творчих завдань;
- виконання семестрової контрольної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять. Сума балів, які студент може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному програмою дисципліни «Україна в системі світогосподарських зв'язків». Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. За результатами поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Набрана кількість балів студентом є основою для виставлення оцінки за національною шкалою.

*Оцінювання відповідей під час проведення* екзамену (час виконання – до 80 хвилин):
Творче питання – 15 балів
Тести – 25 балів (20 тестових завдань х 1,25 балів за кожну вірну відповідь)

**УВАГА!** У разі використання заборонених джерел на екзамені студент одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **екзамен дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Україна в системі світогосподарських зв'язків», режим доступу: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1498

## 9. Схема нарахування балів

*Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни:*
виконання практичних завдань - 40 балів
виконання індивідуального завдання (семестрової контрольної роботи) - 20 балів
підсумковий контроль (екзамен) – 40 балів
**Заохочувальні бали** - виконання додаткового індивідуального завдання – 10 балів, підготовка до видання наукової статті за тематикою дисципліни «Україна в системі світогосподарських зв'язків» - 15 балів

*Максимальні значення оцінювання діяльності студента під час вивчення навчальної дисципліни*

| Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання | | | | | | | Екзамен | Сума |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Розділ 1 | | | Розділ 2 | | Контрольна робота, передбачена навчальним планом | Разом | | |
| Практичне завдання 1 | Практичне завдання 2 | Практичне завдання 3 | Практичне завдання 4 | Практичне завдання 5 | | | | |
| 8 | 8 | 8 | 8 | 8 | 20 | 60 | 40 | 100 |

Здобувач вищої освіти допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо за результатами поточного контролю він набрав **не менше 20** балів та **виконав семестрову контрольну роботу**.

**Критерії оцінювання навчальних досягнень**

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку) та інших видів оцінювання.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як

порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Критерії оцінювання до всіх видів завдань (поточних, індивідуальних та підсумкового контролю) наведені у відповідних розділах дистанційного курсу з дисципліни: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1498

Здобувачу вищої освіти надається можливість перезарахування окремої теми/завдання з навчальної дисципліни (**за винятком семестрової контрольної роботи**) через визнання результатів навчання, отриманих ним у неформальній освіті, а саме проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів на платформах Coursera, Prometheus тощо - за умови наявності та представлення викладачу копії відповідного документу (сертифікату) про їх успішне опанування/закінчення. Курс неформальної освіти, що пропонується до часткового перезарахування, має відповідати одній чи кільком темам навчальної дисципліни, формувати аналогічні фахові компетентності.

**Шкала оцінювання**

| Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру | Оцінка | |
|---|---|---|
| | для чотирирівневої шкали оцінювання | для дворівневої шкали оцінювання |
| 90-100 | відмінно | зараховано |
| 70-89 | добре | |
| 50-69 | задовільно | |
| 0-49 | незадовільно | не зараховано |

## 10. Рекомендована література

### Основна література


1. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” //ВВР. – 1991. №29 (з подальшими змінами) (Сервер ВР України www.rada.gov.ua)
2. Григорова-Беренда Л.І. **Україна в системі світогосподарських зв'язків: дистанційний курс**. // Навчально-методична праця. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017-2026. Режим доступу: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1498
3. Герасимчук В. Г., Войтко С. В., Серебренніков Б. С., Сакалош Т. В. Міжнародна економіка : підручник / за ред. В. Г. Герасимчука, С. В. Войтка. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2024. – 532 с.
4. Григорова-Беренда Л. І., Шуба М. В. Теорія і практика зовнішньої торгівлі : навчальний посібник. – 2-ге вид., випр., перероб. і доп. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. – 136 с. – Режим доступу: https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/17818.
5. Держава і ринок в економічному розвитку та у повоєнному відновленні: зарубіжний досвід : монографія / В. В. Небрат, Н. А. Супрун, О. М. Кудласевич та ін. ; за ред. В. В. Небрат. – Київ : ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2024. – 415 с.
6. Кушнір Н. О., Заяць О. І. Міжнародні економічні відносини : навчальний посібник. – Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 2023. – 360 с. – ISBN 978-617-596-349-4.
7. Міжнародний бізнес : навчальний посібник / за заг. ред. Т. В. Орєхової, М. В. Савченко. – Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. – 464 с.
8. Міжнародний бізнес. Еволюція, характеристики, форми реалізації : підручник : у 2 ч. Ч. 1 / А. А. Мазаракі та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. – Київ : Державний торговельно-економічний університет, 2023. – 423 с.
9. Міжнародні економічні відносини : підручник / за ред. О. А. Довгаль. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2025. – 852 с. Режим доступу: https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/23290
10. Повоєнна реконструкція економіки України: потенціал структурної переорієнтації : монографія / А. А. Мазаракі та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. – Київ : Державний торговельно-економічний університет, 2024. – 427 с. – ISBN 978-966-918-156-5.
11. Повоєнне відновлення економіки України: проблеми та напрямки вирішення : колективна монографія / за ред. В. Є. Хаустової. – Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2023. – 240 с. – DOI: 10.32983/978-617-7801-41-1.

12. Специфіка європейської економічної інтеграції України в умовах асоціації з ЄС та розвитку нової промислової революції : монографія /кол. авторів ; за ред. І. Ю. Матюшенка. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. – 408 с. Режим доступу: https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/18296
13. Світова економіка : підручник. 2-ге вид., переробл. та доповн. / [кол. авт.]; за ред. О. А. Довгаль. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. – 532 с. Режим доступу: https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/23291

## Допоміжна література

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. - 2012. - № 44-45, № 46-47, № 48, ст.552 (з наступними змінами).
2. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. № 93/96 (з подальшими змінами) (Сервер ВР України www.rada.gov.ua)
3. Беренда С. В., Григорова-Беренда Л. І. Економічна складність міжнародної торгівлі між Україною та країнами ЄС в умовах двосторонньої лібералізації митного регулювання // Актуальні проблеми регіонального розвитку економіки. – 2025. – № 1(21). – С. 179–191. – DOI: 10.15330/apred.1.21.179-191.
4. Беренда С. В., Григорова-Беренда Л. І. Міжнародний бізнес в умовах зміни парадигми тарифного регулювання: від глобалізації до економічної безпеки // Ефективна економіка. – 2025. – № 6. – DOI: 10.32702/2307-2105.2025.6.37.
5. Беренда С.В., Григорова-Беренда Л. І. Формування глобальних ланцюгів доданої вартості на прикладі сектору сільськогосподарського машинобудування України [Електронний ресурс] / С.В. Беренда, Л. І. Григорова-Беренда // Ефективна економіка. – 2022. – № 6. DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.6.22 Режим доступу: https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/108/110
6. Бестужева С. В., Козуб В. О., Горобинська М. В. Україна в процесах міжнародної міграції робочої сили: аналітичне дослідження // Економіка та суспільство. – 2023. – Вип. 48. – DOI: 10.32782/2524-0072/2023-48-71.
7. Бублик М., Нашкерська М. Вплив євроінтеграційних процесів на зміну товарної структури експорту й імпорту України в умовах військової агресії // Економічний аналіз. – 2025. – Т. 35. – № 3. – С. 349–360. – DOI: 10.35774/econa2025.03.349.
8. Гарасимлюк М. В., Олех К. А. Сучасний стан та розвиток зовнішньої торгівлі України з ЄС // Економіка і регіон. – 2025. – № 4(99). – С. 40–48. – DOI: 10.26906/EiR.2025.4(99).4154.
9. Голіков А.П., Казакова Н.А., Шуба О.А. Економіка України: фактори виробництва, галузева структура, розміщення. Навчальний посібник (з грифом МОН України). – Київ: Знання. 2009. – 230 с.
10. Грамотнєв В. Тенденції змін регіонального розподілу прямих іноземних інвестицій під впливом наслідків війни в Україні // Економіка і регіон. – 2024. – № 2(93). – DOI: 10.26906/EiR.2024.2(93).3386.
11. Зовнішня торгівля України: XXI ст.: монографія / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін.; за заг ред. А.А. Мазаракі. . - К.: КНТЕУ, 2016. - 700 с.
12. Ковель П. М. Аналіз надходження прямих іноземних інвестицій в Україну // Бізнес Інформ. – 2024. – № 3. – С. 87–95. – DOI: 10.32983/2222-4459-2024-3-87-95.
13. Матюшенко І.Ю. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції: навчальний посібник / І.Ю. Матюшенко, С.В. Беренда, В.В. Рєзніков. – Харків : Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2015 . – 495 с.
14. Мельник С., Терещенко Г., Литвинчук А., Тутліс В., Даукілас С. Migration Challenges and Government Policies in EU Countries and Ukraine amid the Russo-Ukrainian War // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2026. – № 1(228). – С. 48–57. – DOI: 10.17721/1728-2667.2026/228-1/6.
15. Параниця Н. В. Порівняльний аналіз торговельного балансу України та країн ЄС (2015–2025) // Інвестиції: практика та досвід. – 2026. – № 3. – DOI: 10.32702/2306-6814.2026.3.192.
16. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть /А.С. Філіпенко, В.С. Будкін, А.С. Гальчинський та ін. – К., Либідь, 2002. – 470 с.
17. Хаустова В. Є., Григорова-Беренда Л. І. Оцінка та діагностика зовнішньоекономічної безпеки України: Монографія. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2013. – 192 с.
18. Хомутенко Л. І., Дужа Т. Б. Функціонування зони вільної торгівлі між Україною та ЄС: результати та перспективи // Київський економічний науковий журнал. – 2024. – № 4. – С. 236–245. – DOI: 10.32782/2786-765X/2024-4-33.
19. Шнирков О., Чугаєв О., Заблоцька Р., Копійка В. Economic Interdependence between Ukraine and Other European Countries in the Context of Strategic Partnership Development during the War // Journal of European Economy. – 2026. – Vol. 25. – No. 2. – P. 281–300. – DOI: 10.35774/jee2026.02.281.
20. Журнали «Вісник ТПП», «Діловий вісник», «Економіка України», «Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна» (Серії: «Економіка» та «Міжнародні відносини, економіка, країнознавство, туризм»), «Актуальні проблеми економіки», «Бізнес Інформ», «Ефективна економіка» та інші періодичні економічні фахові видання (за винятком видань рф та білорусі).
21. Boyko N., Nes K., Schaefer K. A. International trade and Ukraine's pursuit of self-determination // The World Economy. – 2024. – Vol. 47. – Issue 4. – P. 1460–1477. – DOI: 10.1111/twec.13493.

22. Grigorova-Berenda L., Matyushenko I., Sviatukha I. Modern Approaches to Classification of Biotechnology as a Part of NBIC-Technologies for Bioeconomy // British Journal of Economics, Management & Trade, ISSN: 2278-098X,Vol.: 14, Issue.: 4 DOI : 10.9734/BJEMT/2016/28151
23. Khanova, O., Matyushenko, I., Shtal, T., Rudych, A., & Grygorova-Berenda, L. (2025). Digitalisation as a factor in the economic development of developing countries. Ekonomika rozvytku (Economics of Development), 25(2). Retrieved from https://ecdev.com.ua/uk/archive
24. Matyushenko, I, Hlibko, S., Khanova, O., Rudych, A., & Grygorova-Berenda, L. (2025). Assessment of the digital gap in developing countries. Law and innovative Society, 2 (23), 130-142. doi: https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2(23)-13 (Режим доступу: https://apir.org.ua/index.php/lais/article/view/452 )
25. Matyushenko, I., Khanova, O., Zaitseva, A., Grygorova-Berenda, L., Varvashenko, V., & Donkovcev, D. (2025). Development of scientific and technological cooperation between EU countries and Ukraine in the conditions of its post-war reconstruction. In *In press. INTEGRATIVE OPPORTUNITIES OF NATIONAL ECONOMIES*. Kharkiv: TECHNOLOGY CENTER PC. DOI: https://doi.uran.ua/index.php/pctc/catalog/chapter/827/3384
26. Victor Petrenko, Bogdan Grechanyk, Tetiana Ostapenko, Dmytro Onopriienko, Iryna Hrashchenko, Olena Palyvoda, Svitlana Krasniuk, Elvira Danilova, Valeriy Ryeznikov, Olga Tofaniuk, Olena Khanova, Larysa Grygorova-Berenda, Anna Zaitseva, Mykola Serbov, Inna Irtyshcheva, Olena Pavlenko Innovative development of national economies: collective monograph. – Kharkiv: PC TECHNOLOGY CENTER, 2022. – 158 p. DOI: 10.15587/978-617-7319-64-0 (Режим доступу: http://monograph.com.ua/pctc/catalog/view/978-617-7319-64-0/144/557-1)
27. Yaroshenko O., Melnychuk N. O., Zhygalkin I. P., Shvets N. M., Zholudieva V. I. Ukrainian Labour Migration to Europe During the War: A Review of Current Realities // PORTAL Journal of Multidisciplinary International Studies. – 2024. – Vol. 20. – No. 1/2. – DOI: 10.5130/pjmis.v20i1-2.8641.

## 11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. https://ec.europa.eu/eurostat - офіційний сайт Статистичної служби Європейської комісії (Євростат)
2. www.bank.gov.ua - офіційний сайт НБУ
3. www.customs.gov.ua - офіційний сайт Державної митної служби України
4. www.me.gov.ua – офіційний сайт Міністерства економіки України
5. www.mfa.gov.ua – офіційний сайт МЗС України
6. www.minfin.gov.ua - офіційний сайт Міністерства фінансів України
7. www.rada.gov.ua – офіційний сайт ВР України
8. www.ukrstat.gov.ua – офіційний сайт Державної служби статистики України
9. www.worldbank.org – офіційний сайт Світового банку
10. www.wto.in.ua – сайт Україна й СОТ
11. www.wto.org – офіційний сайт СОТ

## 12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з забороною відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти **екзамен дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Україна в системі світогосподарських зв'язків», режим доступу: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1498